אבות תקנום

תמצית סוגיות ה"דף היומי"

מתוך "דרך ישרה" מסכת ברכות

דפים לח - מד, פרשת יתרו תש"פ

דרך ישרה תמצית הדף

דף לח

1. הברכות. 2. שלקות והשמועות.

א. ברכת דבש 1. שהכל דזיעה. 2. בפה"ע דקיימא במילתיה.

ב. לא ידע מהי טרימא 1. שומשומי לשמן. 2. קורטמי כרכום. 3. פורצני לתמד. 4. נזכר בדין תמרים של תרומה.

ג. שתיתא 1. עבה במ"מ דלאכילה. 2. רכה שהכל דלרפואה.

ד. נוסח ברכת המוציא 1. מוציא לכו"ע משמע לשעבר, שנאמר אל מוציאם ממצרים. 2. המוציא, לרבנן נמי משמע לשעבר שנאמר המוציא לכם מים, ולר"נ משמע עתיד.

ה. המח' בברכת שלקות 1. בפה"א. 2. שהכל. 3. בתחלתו שהכל אם שלקו בפה"א כגון כרוב, ובתחלתו בפה"א אם שלקו שהכל כגון כרתי.

ו. השמועות בדין שלקות 1. פליגי אי יוצאים במצה מבושלת, להו"א פליגי בשלקות, ודחי דפליגי בטעם מצה. 2. תורמוס נשלק שבע פעמים וברכתו בפה"א. 3. ר"י ברך על זית מליח תחילה וסוף ש"מ במילתיה קיימא, ודחי בורא נפשות. 4. מרור שלוק לא יוצאים, ודחי משום דבעינן טעם מרור. 5. תלמידי בר קפרא אחד הקדים לקחת פרגיות והשני לגלג עליו, ופליגי אם שלקות שהכל, ודחי דלכו"ע שהכל ופליגי אי קודם חביב או כרוב דזיין.

ז. **תוס'** 1. קבע סעודה על מזונות ברכתו המוציא. 2. משקה פירות בלא מים מח' אי ברכתם שהכל, ושכר ודאי ברכתו שהכל. 3. מה שטוב מבושל כמו חי ברכתו ללא שינוי, ומח' במה שמתקלקל בבישולו אם שהכל או בפה"א.

דף לט

1. הברכות בירקות. 2. ברכת הפת.

א. ראשי לפת 1. פרימה רכה בפה"א. 2. זוטא להו"א שהכל, ולמסקנא בפה"א דנעשה למתקו.

ב. תבשיל 1. סלקא בפה"א. 2. לפתא שמוסיפים קמח במ"מ, ולמסקנא בפה"א דהקמח נעשה רק לדבק.

ג. מי בישול 1. בשלקות בפה"א. 2. שבת בעי אי לטעם בפה"א או להעביר זוהמא שהכל, ולהלכה בעי לטעמא.

ד. פת 1. פליגי אי צריך שתכלה ברכה עם הפת. 2. להלכה מברך ואח"כ בוצע.

ה. פתיתין ושלמים 1. פליגי אם עדיף שלם או חשוב וגדול. 2. לכו"ע פרוסת חטים עדיפה על שלימה של

שעורים. 3. יר״ש יוצא ידי שניהם ובוצע יחד.

ו. בציעה בשבת 1. נקיט תרתי ובצע חדא. 2. בצע פרוסה גדולה, ואינו רעבתנות. 3. לקחו לחם עירוב שנעשה בו מצוה.

ז. **תוס׳** 1. מח׳ אי מברכינן בורא נפשות על פחות מהשיעור. 2. מח׳ האם לבבלי מברכים על בריה פחות מכזית. 3. דורמסקין לרש״י פרי ולתוס׳ מין כרוב. 4. חביב עדיף בפה״א על שהכל חביב, וז׳ מינים עדיפי מפירות. 5. לאחר הברכה יפריש הפרוסה מן הפת, ובשבת יחתוך משום לחם משנה. 6. בפתיתין גדולים ושלמים קטנים לרש״י פליגי מה עדיף ולר״ת לרב הונא מברך על איזה שירצה. 7. חצי בצל גדול חשוב לרש״י כיון שיש בו יותר ולר״ת דטוב לאכילה. 8. פרוסה ושלימה לרש״י במח׳ בפתיתין ושלימה ולר״ת בחטין ושעורים. 9. ברכת המוציא בפסח על הפרוסה או על השלימה, או בוצען יחד.

דף מ

1. הפסק. 2. מאכלי רפואה. 3. שינוי בברכה. 4. נובלות.

א. הפסק 1. לכו״ע טול ברוך שרי. 2. פליגי בהבא מלח ולפתן, ואמרינן דבוצע אחרי שיביאו לפני כולם. 3. גביל לתורי.

ב. מאכלי רפואה 1. מלח אחר אכילה ומים אחר משקין, מהני לריח הפה ואסכרא. 2. חרדל ל׳ יום לחלאים. 3. דגים קטנים לחולי מעים. 4. ריחו של קצח מהני לכאב לב.

ג. שינוי 1. בפה״א על פירות העץ יצא, כר״י דעיקר אילן ארעא. 2. בפה״ע על ירקות לא יצא, אף לר״י דעץ הדעת הוי חטה, כיון שלא מוציא בענף שוב.

ד. מה היה עץ הדעת ומנין 1. לר״מ גפן, שמביא יללה כדאשכחן בנח. 2. לר״נ תאנה, שבדבר שנתקלקלו בו נתקנו. 3. לר״י חטה, שתינוק לא יודע לקרות אבא ואמא עד שיטעם דגן.

ה. המח׳ בבירך שהכל על פת האם יצא 1. במח׳ תנאים אי יצא באמירת כמה נאה פת זו. 2. לר״י לכו״ע יצא כיון שהזכיר ברכה שתקנו חכמים. 3. לר״ה לכו״ע לא יצא, והתם הזכיר שם פת.

ו. כיצד בנימין רעיא יצא באמירת בריך רחמנא 1. רחמנא, הזכרת ה׳. 2. רק ברכה ראשונה. 3. קמ״ל אף דלשון חול.

ז. פליגי אי נובלות זהו תמרים שנשרפו או תמרי דזיקא, לל״ק פליגי בנובלות סתמא, ובעי 1. למ״ד תמרי דזיקא, מין קללה אשארא. 2. צריך לברך בפה״ע, ולמסקנא לכו״ע נובלות סתמא הוו בושלי כמרא.

ח. לל״ב פליגי בנובלות תמרה לגבי דמאי, ובעי 1. ודאן אמאי חייב בתרו״מ, ותירץ שעשאן גורן. 2. למ״ד בושלי כמרא קשה אמאי הכא נקראים נובלות תמרה, קשיא.

ט. **תוס׳** 1. א״צ מלח בפת חשוב, וי״א דצריך משום שמגין מהשטן. 2. מח׳ במיני דאטד אי בפה״ע או אדמה. 3. מח׳ אי יצא בלא שהזכיר מלכות, ובשמו״ע איכא אלקי אברהם.

דף מא

1. ארץ חטה. 2. פטור בסעודה..

א. המח׳ אם עדיף חביב או מין שבעה 1. רק בברכותיהן שוות, ופליגי על מה מברך. 2. אף באין שוות לרבנן חביב עדיף, ופליגי מה קודם.

ב. הפסוק ארץ חטה אתי להקדים בברכה ולר״י לשיעורין 1. חטה, שהיה בבית המנוגע אכילת פרס חטין. 2. עצם כשעורה למגע ומשא. 3. גפן, רביעית יין לנזיר. 4. תאנה, כגרוגרת להוצאת שבת 5. רמון, נקב בכלי בע״ב. 6. זית, רוב שיעורים. 7. תמר, ככותבת הגסה ביו״כ.

ג. תאנים וענבים בסעודה מברך 1. רק לפניהם. 2. לר״ש לפניהם ואחריהם. 3. פת פוטרת כל המאכלים, ויין כל המשקין.

ד. להלכה 1. בתוך הסעודה, מחמת הסעודה פוטר ושלא מחמתה לא פוטר. 2. שלא מחמת הסעודה מברך רק לפניהם. 3. לאחר הסעודה, מברך לפניהם ואחריהם.

ה. **תוס'** 1. המח' להקדים, לרש"י אליבא דרבי יהודה ולתוס' כרבנן וכשאין בהם חביב. 2. פת הבאה בכיסנין א"צ ברכה לאחריו, לרש"י אחרי ברהמ"ז ולתוס' לפני. 3. מחמת הסעודה לרש"י ללפת הפת ולתוס' בשר ודגים. 4. שלא מחמת הסעודה לרש"י שבאים לשבוע ולתוס' פירות. 5. לאחר הסעודה, לרש"י פירות ולתוס' שמשכו ידיהם. 6. יין גורם ברכה לעצמו, לרש"י שבא ללא סעודה ולתוס' שנשתנה ברכתו. 7. מח' אי מברך על מים בתוך סעודה.

דף מב

1. פת הבאה בכיסנים. 2. גמר הסעודה. 3. תיכף. 4. ברכת היין. 5. לפטור.

א. דיני פת הבאה בכיסנין 1. רב הונא אכל מהם י"ג לחמים בני ג' קבין ולא ברך אחריו, וא"ל ר"נ כל שאחרים קובעים עליו סעודה צריך לברך. 2. לרבי מונא מברכים המוציא ולר"י מזונות אא"כ קבע עליהם סעודה.

ב. גמר הסעודה 1. סיים לאכול. 2. סילוק שלחן מלפני ראש הסעודה. 3. שמן, למי שרגיל בו. 4. להלכה מים אחרונים.

ג. התכיפות: 1. סמיכה שחיטה. 2. גאולה תפלה. 3. מים אחרונים ברהמ"ז. 4. ת"ח ברכה. 5. נט"י סעודה, לקמן נב.

ד. ברכת היין 1. יין שלפני המזון פוטר היין שלאחר המזון, ואיירי כשקובע סעודתו על היין והיינו בשבתות יו"ט והיוצא ממרחץ ומהקזה. 2. בנמלך עליו לברך. 3. פליגי ביין שבתוך המזון אי פוטר, דלפני הסעודה ואחריה באים לשתות, ובתוכה לשרות.

ה. לב"ש אף לא מעשה קדירה, מאי קאמרי 1. ארישא, דלת"ק פת פטרה פרפרת, ולב"ש לא פוטרת אף מעשה קדירה. 2. אסיפא, דברך על הפרפרת פטר מעשה קדירה ולב"ש לא פטרה, ועלתה בתיקו.

ו. בפת אחד מוציא את כולם 1. אם הסבו. 2. אם אמרו שיאכלו פת במקום פלוני.

ז. **תוס'** 1. סמכינן אתכא, בפסח בשכח לאכול אפיקומן, ובבעה"ב שמביא פירות. 2. פטר פרפרת, לרש"י דגים ולתוס' פת צנומה בקערה. 3. בזה"ז א"צ הסיבה לקביעות פת, וליכא קביעות בהליכה בדרך. 4. יין שלפני הסעודה דהוי לשתות פוטר יין שבתוך הסעודה ויין שלאחריה. 5. מח' האם יין של הבדלה אחרי נט"י פוטר יין שבתוך הסעודה.

דף מג

1. יין. 2. ברכת הריח. 3. רב זוטרא. 4. גנאי לת"ח.

א. יין 1. לל"ק לרב יין א"צ הסיבה ולר"י צריך ומוציא. 2. לל"ב לרב לא מהני הסיבה ולר"י מהני.

ב. ברכה על היין 1. כ"א מברך לעצמו, באורחין דדעתם לעקור. 2. אחד מוציא את כולם, מיגו דמהניא הסיבה לפת.

ג. ברכה על המוגמר 1. הנוטל מים אחרונים ראשון הוא גם מברך על המוגמר. 2. מברכים על הריח משתעלה תמרתו אף שטרם הריח.

ד. ברכת הריח 1. מוגמרות בורא עצי בשמים, ועל מושק שבא מחיה מיני בשמים. 2. לברייתא ברכת עצי בשמים רק על הדס ואפרסמון. 3. שמן אפרסמון שמן ערב, לר"י שמן ארצנו. 4. בורא עצי בשמים, לכו"ע על קושט, ופליגי בשמן שנכבש ובשמן שנטחן. 5. וכן סמלק. 6. שבולת נרד. 7. נרקום של גינה, ושדה עשבי. 8. אתרוג, שנתן ריח טוב בפירות.

ה. שמועות רב זוטרא 1. ברכת האילנות בימי ניסן. 2. ריח לעת"ל לבחורי ישראל. 3. ה' יפה לכ"א אומנותו. 4.

אבוקה כשנים וירח כשלשה יחד עמו. 5. הלבנת פנים, עדיף להשרף.

ו. להקדים 1. שמן והדס, לב״ש שמן דזכינו לריחו ולסיכתו, ולב״ה הדס. 2. שמן ויין, לב״ש שמן ולב״ה יין.

ז. גנאי לת״ח 1. לצאת מבושם לשוק במקום שחשודים על משכב זכור, בבגדו אסור, בגופו שרי, ופליגי בשערו. 2. לא יצא יחידי בלילה משום חשדא, ושרי אם קבוע לו זמן ללימוד. 3. לא יצא במנעלים המטולאים, ודווקא טלאי ע״ג טלאי, בפנתא, בדרך, ובקיץ. 4. לא יספר עם אשה בשוק אפילו אשתו או בתו, שאין הכל בקיאים בקרובותיו. 5. לא יסב בחבורה של ע״ה, שמא ימשך אחריהם. 6. לא יכנס אחרונה לבית המדרש, דנקרא פושע. 7. י״א אף לא יפסע פסיעה גסה, שנוטלת אחד מת״ק ממאור עיניו. 8. לא יהלך בקומה זקופה, דכאילו דוחק רגלי שכינה.

ח. **תוס׳** 1. בירך על היין כשבית הבליעה פנוי מח׳ אם יצאו. 2. מח׳ אם בהטוב ומטיב אחד פוטר לכולם. 3. מח׳ אי מברכין בורא עצי בשמים על שאר המוגמרות. 4. ספק בברכת הבשמים מברך שהכל או מיני בשמים. 5. מח׳ אי גרסינן דר״פ עשה לאשתמוטי.

דף מד

1. ברכת א״י. 2. ברכה אחרונה. 3. מאכלי רפואה.

א. ברכת ארץ ישראל 1. פירות גינוסר מתוקים מאד ולפעמים צריך לאכול לאחריהם מליח ופת עמו, ואז הפת הויא טפילה ונפטרת בברכת המליח. 2. נתנו להם אלף פירות שהם למעלה משולשים סאים, והאוכלם נשבע שלא טעם מזונא. 3. האמוראים אכלו עד דשריק דודבא, נשר שערם, ומריד. 4. בעיר אחת של ינאי המלך הוציאו בכל שבוע ששים רבוא ספלי טרית למאכל הפועלים קוצצי התאנים. 5. הורידו מאילן שלש פעמים בחדש ארבעים סאה גוזלות. 6. בעיר אחרת היו שמונים זוגות אחים כהנים נשואים לשמונים זוגות אחיות כהנות.

ב. ברכה אחרונה 1. ברהמ״ז לכו״ע על לחם, לר״ג גם על שבעת המינים, ולר״ע בשלק של כרוב. 2. על פירות משבעת המינים חותם בא״י על פרותיה, ובבבל על הפירות. 3. בורא נפשות פליגי בירק ומים. 4. לא טעון ברכה אחריו, מצוות, ובא״י דברכו על חליצת תפילין ריחני.

ג. ביצה 1. מגולגלת טובה משש סאין סולת. 2. צלוי מארבע. 3. מבושל, מכל מאכל כשיעור כביצה חוץ מבשר.

ד. מאכלים לרפואה ותקנתם 1. טחול לשינים 2. כרישין לבני מעים. 3. ירק חי מוריק. 4. קטן מקטין. 5. נפש משיב נפש. 6. וכן קרוב לנפש. 7. כרוב אף למזון. 8. תרדים לרפואה. 9. לפת קשה לעיכול, ויש לשבור כחו בבשר יין או עצים.

ה. שתיית מים 1. לצמאו מברך, לאפוקי חנקתיה אומצא. 2. נוסח ברכה ראשונה שהכל וכן הלכה, ולר״ט בורא נפשות.

ו. **תוס׳** 1. לא מהני הברכה על פירות גינוסר, דאינו באותו מעמד או שלא ידע שיחלש. 2. מח׳ אי חתימת מעין שלש על היין אומר גפן או פירות. 3. מח׳ אי מזכיר מעין המאורע במעין שלש. 4. בני מערבא בירכו בסילוק תפילין, שנהגו לסלק בלילה, וסברי לילה לאו זמן תפילין. 5. בחנקתיה אומצא מח׳ אם מברך ברכה אחרונה.

הדרן עלך פרק ששי

שאלות לחזרה ושינון

דף לח

ברכת דבש ומ״ט (2)

מהו טרימא (4)

ברכת שתיתא (2)

נוסח ברכת המוציא (2)

המח׳ בברכת שלקות (3)

השמועות בדין שלקות (5)

דף לט

ברכת לפת (2)

סוגי תבשיל וברכתם (2)

ברכת מי בישול ומ״ט (2)

הברכה בבציעת הפת (2)

פתיתין ושלמין בפת (3)

בציעת הפת בשבת (3)

דף מ

דיני הפסק ומה אינו הפסק (3)

מאכלי רפואה (4)

דיני החלפה בברכה ומ״ט (2)

מה היה עץ הדעת, ומנין (3)

המח׳ בבירך שהכל על פת, במאי פליגי (3)

כיצד בנימין רעיא יצא באמירת בריך רחמנא (3)

המחלוקת בנובלות לגבי ברכה, והקושיות (2)

המחלוקת בנובלות לגבי דמאי, והקושיות (2)

דף מא

א. מתי המחלוקת אם עדיף חביב מין שבעה (2)

ב. הפסוק ארץ חיטה למ״ד דאתי לשיעורין (7)

ג. ברכת תאנים וענבים בסעודה (3)

ד. הלכתא בברכה בתוך הסעודה (3)

דף מב

א. דיני פת הבאה בכיסנין (2)

ב. גמר הסעודה (4)

ג. מה הם התכיפות (5)

ד. ברכת היין והיכן (3)

ה. מהו אף מעשה קדירה (2)

ו. מתי אחד מוציא את כולם בפת (2)

דף מג

א. הסיבה ביין (2)

ב. להוציא בברכה על היין (2)

ג. ברכה על המוגמר (2)

ד. דיני ברכת הריח (8)

ה. שמועות רב זוטרא (5)

ו. מה יש להקדים (2)

ז. גנאי לת״ח, היכן ומ״ט (8)

דף מד

א. ברכת ארץ ישראל (6)

ב. דיני ברכה אחרונה (3)

ג. מעלות ביצה (3)

ד. מאכלים לרפואה ותיקונם (9)

ה. שתיית מים (2) הדרן!

השלמה סדרת "דרך ישרה" על כל הש"ס!
יצאו לאור בס"ד מסכתות:

- **ברכות** עם מחודדין בפיך.
- **שבת** מהדורה חדשה.
- **עירובין**
- **פסחים**
- **שקלים ר"ה**
- **יומא**
- **סוכה**
- **ביצה תענית**
- **מגילה-פורים** עם מדרש, תוספתא, ותמצית מחיר יין לרמ"א
- **מו"ק חגיגה**
- **יבמות**
- **כתובות**
- **נדרים**
- **נזיר סוטה**
- **גיטין**
- **קידושין** -עם תורתך שעשועי, סימני הדף, ותוספתא
- **בבא קמא**
- **בבא מציעא**
- **בבא בתרא א-ב**
- **סנהדרין א-ב** עם "יש סדר לגמרא" ותמצית כל המסכתא.
- **מכות שבועות**
- **עבודה זרה הוריות** מחודדין בפיך
- **זבחים**
- **מנחות**
- **חולין**
- **בכורות** עם הקדמות ומושגים
- **ערכין-תמורה**
- **כריתות-מעילה**
- **נדה**

ניתן להשיג: בטל' 054-8479220, ת.ד. 5053 בני ברק, yesodot100@gmail.com מחיר: 5 ₪.

חיבורים נוספים מביית "דרך ישרה":

באהבתה תשגה תמיד- שיחות באהבת תורה ודרכי זכירתה מהגאון רבי בונים שרייבר שליט"א.

איזוהי דרך ישרה- כיצד ללמוד לשנן ולזכור, עם הכנה למסכת מכות.

הקדמות ומושגים- סדר קדשים, ובקרוב בס"ד על סדרי זרעים וטהרות.

שירת ישראל- סוגיות מסכת ב"ק.

קיצור חרדים מנוקד ומסודר.

קיצור אלשיך רות

קיצור אלשיך אסתר

קיצור אלשיך איכה

בקרוב בס"ד על שה"ש וקהלת.

נשיח בחוקיך 1270 מצוות לפי כל השיטות של מוני תרי"ג המצוות.

בחקותיך אשתעשע- על תרי"ג מצוות, לשיטת בה"ג ואזהרות ר"ש אבן גבירול.

עתים לתורה- לוחות ללימוד יומי לכל יהודי, עם הרב מרדכי גנוט שליט"א.

ניתן להצטרף לקהל הקוראים,
ולקבל את העלון במייל
לפרטים תגובות והערות:
yesodot100@gmail.com
~0006~
המערכת